

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE

Brojevi: 91 0 O 039611 21 Spp
91 0 O 039612 21 Spp
91 0 O 039665 21 Spp
91 0 O 039562 21 Spp
91 0 O 039674 21 Spp
91 0 O 039513 21 Spp
91 0 O 039561 21 Spp
91 0 O 039593 21 Spp
91 0 O 039825 21 Spp
91 0 O 039713 21 Spp
91 0 O 039704 21 Spp
91 0 O 039743 21 Spp
91 0 O 039687 21 Spp
91 0 O 034512 21 Spp
91 1 O 008258 21 Spp
91 1 O 008270 21 Spp

Banjaluka, 19.4.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, odlučujući o zahtjevima Osnovnog suda u Višegradu za rješavanje spornog pravnog pitanja u ostavinskim predmetima tog suda broj 91 0 O 039611 20 O, 91 0 O 039612 20 O, 91 0 O 039665 20 O, 91 0 O 039562 20 O, 91 0 O 039674 20 O, 91 0 O 039513 20 O, 91 0 O 039561 20 O, 91 0 O 039593 20 O, 91 0 O 039825 20 O, 91 0 O 039713 20 O, 91 0 O 039704 20 O, 91 0 O 039743 20 O, 91 0 O 039687 20 O, 91 0 O 034512 20 O, 91 1 O 008258 20 O i 91 1 O 008270 20 O, na osnovu člana 61 g.) Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju („Službeni glasnik RS“, broj 9/14 do 6/19), te člana 4. stav 4. i člana 12. Pravilnika o radu sudskih odjeljenja, broj 118-0-SuI-000 458 od 6.2.2015. godine, na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 19.4.2021. godine, donio je

ODLUKU

Rješenje o nasljeđivanju koje donese notar nakon što mu je na osnovu konačnog i pravosnažnog rješenja Ministra pravde Republike Srpske prestala služba notara, smatra se ništavnim i ne proizvodi pravno dejstvo, pa je nadležni sud dužan da sprovede postupak raspravljanja zaostavštine i donese novo rješenje o nasljeđivanju, ili, pod zakonom određenim uslovima, povjeri vođenje ostavinskog postupka ovlaštenom notaru.

Obrazloženje

Osnovni sud u Višegradu je dostavio Vrhovnom sudu Republike Srpske 16 predmeta (navedeni u zaglavlju ove odluke) identičnog činjeničnog i pravnog stanja, sa zahtjevom da se riješi sporno pravno pitanje u tim predmetima.

Relevantno činjenično stanje u svim predmetima ogleda se u slijedećem: M.P., notaru sa službenim sjedištem u V. u ulici ..., rješenjem Ministra pravde Republike Srpske broj ... od 8.12.2020. godine, prestala je služba notara sa 10.11.2020. godine; M.P. je nakon prestanka službe, postupajući kao da je i dalje notar, u ukupno 16 predmeta koji su mu prije toga povjereni od strane suda, sproveo ostavinski postupak i donio rješenja o nasljeđivanju; M.P. je svako od donesenih rješenja potpisao kao notar, ovjerio notarskim pečatom i stavio klauzulu pravosnažnosti, a od stranaka naplatio nagradu u skladu sa Uredbom o određivanju nagrada i naknada notarima („Službeni glasnik RS“, broj 54/12 i 6/17, dalje: Uredba); pravosnažna rješenja o nasljeđivanju je M.P. vratio Osnovnom sudu u Višegradu kako bi se ista, radi daljeg sprovođenja, dostavila Republičkoj upravi za geodetske i imovinskopravne poslove.

Osnovni sud u Višegradu je u predmetnim zahtjevima izložio sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja i postavio brojna pitanja, ukazujući na „bojazan da bi stranke bile oštećene“ jer bi u slučaju ponovnog raspravljanja zaostavštine morale opet plaćati obaveze koje su već platile (sudska taksa), a platile su i nagrade „notaru“ za sprovedeni postupak i donesena rješenja o nasljeđivanju.

Sporno pravno pitanje, prema nalaženju ovoga suda, svodi se na slijedeće:

„Da li rješenja o nasljeđivanju donesena od lica koje u momentu njihovog donošenja više nema svojstvo notara proizvode pravno dejstvo i kako ostavinski sud treba postupiti, cijeneći da su stranke učestvovala u tim postupcima, da su dale nasljedne izjave, platile sudsku taksu i notarsku nagradu, da se radi o „jednostavnim predmetima“ i da su sva rješenja pravosnažna?“

Prema odredbi člana 61a.) ZPP, ukoliko pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav prema spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke, zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Republike Srpske. Saglasno odredbi člana 61b.) stav 1. istog zakona, označeni zahtjev prvostepenog suda treba da sadrži kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranaka o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, a sud će uz zahtjev priložiti i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja.

U konkretnom predmetu ispunjeni su procesni uslovi propisani navedenim zakonskim odredbama, da bi Vrhovni sud Republike Srpske, po zahtjevu suda, zauzeo stav o spornom pravnom pitanju.

Odredbom člana 145. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 36/09 i 91/16-u daljem tekstu: ZVP) propisano je da sud povjerava sprovođenje ostavinskog postupka notarima koji imaju službeno sjedište na području tog suda. Nadzor nad radom notara, kao povjerenika suda, obavlja sud koji ima ovlaštenje narediti notaru da preda spise i po službenoj dužnosti izvršiti takav nalog (član 149. ZVP).

Članom 3. stav 2. Zakona o notarima („Službeni glasnik RS“, broj 86/04, 2/05, 74/05, 76/05, ispravka 91/06, 37/07, 74/07-Odluka Ustavnog suda Republike Srpske, 50/10, 78/11, 20/14, 68/17 i 82/19-u daljem tekstu: ZN) propisano je da notar može svoju službu vršiti do navršanih 65 godina života, ukoliko ne nastupe razlozi za prijevremeni prestanak službe prema članu 25. stav 1. tačka 1. i 3. do 6. ili za razrješenje prema članu 26. tog zakona.

Naprijed navedenim rješenjem Ministra pravde Republike Srpske, M.P. je služba notara prestala zbog izrečene disciplinske kazne „oduzimanje prava na obavljanje službe notara“, a zbog teže povrede službene dužnosti iz člana 116. stav 3. tačka 1, 5, 14, 15. i 20. u vezi sa odredbom člana 46. stav 1. ZN. Iz dispozitiva ovog rješenja proizilazi da mu je služba notara prestala sa 10.11.2020. godine, te da mu je naloženo da nadležnoj Komisiji, između ostalog, „preda predmete u radu“.

Uvidom u rješenja o nasljeđivanju, koja su sastavni dio svakog pojedinog predmeta u kome je stavljen zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja, utvrđeno je da su donesena nakon 10.11.2020. godine, da su donesena od strane M.P. kao notara, da su ovjerena njegovim notarskim pečatom, da su snabdjevena klauzulom pravosnažnosti, te vraćena sudu radi daljeg sprovođenja u javnim evidencijama prava na nekretninama.

Odredbom člana 27. ZN je propisano da prestankom službe notara ili udaljenjem iz službe, notar gubi ovlašćenje da nosi naziv „notar“.

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, iz utvrđenih činjenica slijedi zaključak da rješenja o nasljeđivanju koja su donesena nakon 10.11.2020. godine od strane M.P., uz korištenje naziva notara i notarskog pečata, nisu pravno valjana jer su donesena od lica koje u momentu njihovog donošenja nema svojstvo notara. Kao takva ona ne mogu da proizvode pravno dejstvo niti prema strankama koje su učestvovala u ostavinskom postupku, niti prema sudu koji je te ostavinske predmete povjerio notaru radi raspravljanja zaostavštine.

U ovoj situaciji ostavinski sud je dužan da po službenoj dužnosti sprovede ostavinski postupak jer prethodno sprovedeni nije u skladu sa zakonom, ili da njegovo sprovođenje povjeri novoizabranom notaru odnosno drugom notaru, ako ih u sjedištu suda ima više od jednog.

Okolnost da su stranke učestvovala u postupku, dale nasljedne izjave i uplatile sudske takse, isplatile nagradu licu koje je postupalo kao notar iako to nije, nema uticaja na valjanost tako donesenih rješenja niti na obavezu suda na ponovno sprovođenje ostavinskog postupka.

Stranke imaju pravo da zahtijevaju povrat iznosa isplaćenih po Uredbi, i to od lica kome su tu isplatu izvršila.

Primjenom odredbe člana 61. g) stav 1. u vezi sa članom 61. d) stav 1. ZPP, Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Republike Srpske odlučilo je kao u izreci.

Predsjednik odjeljenja
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić